

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
МАТЕМАТИКА

1 септември 2011 г. – Вариант 1

Отговорите на задачите от 1. до 20. включително отбелязвайте в листа за отговори!

1. Дадени са числата $a = 2^{-\frac{1}{2}}$, $b = (-9)^{\frac{1}{3}}$, $c = \operatorname{tg} 135^\circ$. Колко от неравенствата

$b < c$, $a \leq b$, $a < c$ НЕ са верни?

А) 0   Б) 1   В) 2   Г) 3

2. Числата $A = 2 - \sqrt{3}$ и $B = 2 + \sqrt{3}$ са:

А) равни   Б) реципрочни
В) рационални   Г) противоположни

3. Недопустимите стойности на променливата y в израза $\left(\frac{1}{y^2} - 1\right) : \left(\frac{1}{y} + 1\right)$ са

числата:

А) 0   Б) 0 ; 1   В) -1 ; 0   Г) -1 ; 0 ; 1

4. Решенията на неравенството $1 + \frac{4x^2 - 9}{2x - 3} > 0$ са:

А) $x \in \left(-2; \frac{3}{2}\right)$ Б) $x \in \left(-2; \frac{3}{2}\right) \cup \left(\frac{3}{2}; +\infty\right)$

В) $x \in (-2; +\infty)$ Г) $x \in (-\infty; -2) \cup \left(\frac{3}{2}; +\infty\right)$

5. Корените на уравнението $x^2 + 3x - 2 = 0$ са означени с x_1 и x_2 . Стойността на израза $x_1(x_2 - 3) + x_2(x_1 - 3)$ е:

А) -5   Б) 0   В) 5   Г) 13

6. За $x \in [-2; 0]$, най-малката стойност на функцията $f(x) = 3x^2 - 12x + 4$ е:

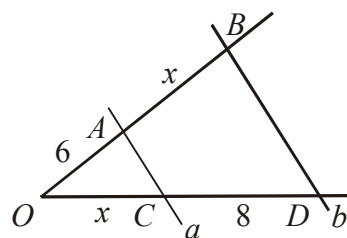
- А) -8   Б) 4   В) 8   Г) 40

7. Броят на решенията на уравнението $\sqrt{3-x} = -\sqrt{x-3}$ е:

- А) 0   Б) 1   В) 2   Г) безброй много

8. На чертежа правите a и b са успоредни, като $OA = 6$, $CD = 8$, $OC = AB = x$. Стойността на x е:

- А) $2\sqrt{2}$ Б) $2\sqrt{3}$
В) 4   Г) $4\sqrt{3}$

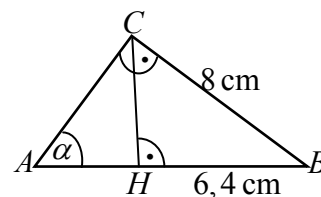

9. Стойността на израза $\cos 390^\circ - \sin 210^\circ$ е:

- А) $\frac{1-\sqrt{3}}{2}$ Б) 0   В) 1   Г) $\frac{\sqrt{3}+1}{2}$

10. На чертежа CH е височина към хипотенузата AB на правоъгълния $\triangle ABC$. Ако $BC = 8$ cm, а $BH = 6,4$ cm, то $\operatorname{tg} \alpha$ е равен на:

- А) $\frac{4}{3}$ Б) $\frac{4}{5}$ В) $\frac{3}{4}$ Г) $\frac{3}{5}$

11. Сборът на четвъртия и десетия член на аритметична прогресия е равен на 4. Сумата от първите 13 члена на тази прогресия е:

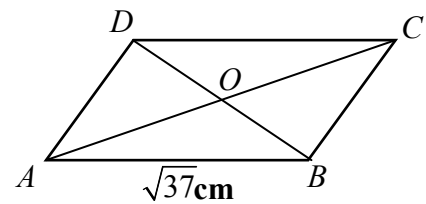
- А) 52   Б) 50   В) 26   Г) 25

12. От три фолклорни групи с 4, 6 и 10 участници трябва да се избере един солист. По колко различни начина може да стане това?

- А) 10   Б) 20   В) 24   Г) 240

19. В успоредника $ABCD$ $AB = \sqrt{37}$ см, $AC = 8$ см и $BD = 6$ см. Дължината на страната BC е равна на:

- А) $10\sqrt{3}$ см   Б) $\sqrt{37}$ см
 В) $\sqrt{13}$ см   Г) $\sqrt{10}$ см

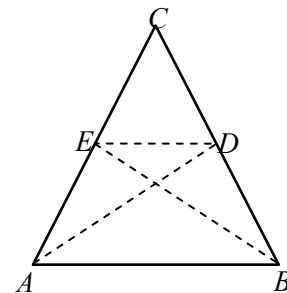
20. В равнобедрен трапец височината е равна на 6 см, а диагоналите му са взаимно перпендикулярни. Лицето на трапеца е равно на:

- А) 36 cm^2 Б) $36\sqrt{2} \text{ cm}^2$ В) $36\sqrt{3} \text{ cm}^2$ Г) $36\sqrt{5} \text{ cm}^2$

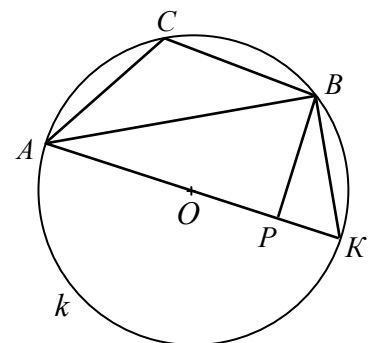
Отговорите на задачите от 21. до 25. включително запишете в свитъка за свободните отговори!

21. Намерете стойностите на x , за които е изпълнено равенството $\log_{\frac{1}{25}} x = -\frac{1}{2}$.

22. В равнобедрения $\triangle ABC$ ($AC = BC$) са построени ъглополовящите AD и BE . В четириъгълника $ABDE$ $AB = 13$, а $BD = 5$. Намерете косинуса на ъгъла при основата на $\triangle ABC$.

23. На чертежа трапецът $AKBC$ е вписан в окръжност k с диаметър AK . Ако $\angle ACB = 120^\circ$ и $BP \perp AK$ ($P \in AK$), то намерете отношението $AP : PK$.

24. Намерете най-голямата стойност на израза $\frac{1}{2} + 2 \sin \alpha \cos \alpha$,

ако $\alpha \in [0^\circ; 90^\circ]$.

25. В таблицата са дадени резултати от тест по математика:

Точки	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Брой ученици	1	1	1	2	2	0	2	3	1	1	4	2	3	1	2

Да се определи медианата на статистическия ред, получен от данните за резултатите от теста.

Пълните решения с необходимите обосновки на задачите от 26. до 28. включително запишете в свитъка за свободните отговори!

26. Да се реши системата уравнения:

$$\begin{cases} x^2 + y^2 = 5 \\ \frac{4}{3}xy = \frac{8}{3} \end{cases}$$

27. С помощта на цифрите 0, 1, 2, 3, 4, 5 са записани всички възможни трицифрени числа с различни цифри. Каква е вероятността случайно избрано число от записаните да е четно?

28. Даден е успоредник $ABCD$, в който $AB = 3AD$. През средата M на AD и точка N от страната AB е построена права, която пресича продължението на страната CB в точка Q . Ако $AN = 3$ cm и $BQ = 10$ cm, намерете периметъра на успоредника.

ФОРМУЛИ

Квадратно уравнение

$$ax^2 + bx + c = 0, \quad a \neq 0 \quad D = b^2 - 4ac \quad x_{1,2} = \frac{-b \pm \sqrt{D}}{2a} \text{ при } D \geq 0$$
$$ax^2 + bx + c = a(x - x_1)(x - x_2) \quad \text{Формули на Виет: } x_1 + x_2 = -\frac{b}{a} \quad x_1 x_2 = \frac{c}{a}$$

Квадратна функция

Графиката на $y = ax^2 + bx + c$, $a \neq 0$ е парабола с връх точката $\left(-\frac{b}{2a}; -\frac{D}{4a}\right)$

Корен. Степен и логаритъм

$$\sqrt[2k]{a^{2k}} = |a| \quad \sqrt[2k+1]{a^{2k+1}} = a \quad \text{при } k \in \mathbb{N}$$
$$\frac{1}{a^m} = a^{-m}, \quad a \neq 0 \quad \sqrt[n]{a^m} = a^{\frac{m}{n}} \quad \sqrt[n]{\sqrt[k]{a}} = \sqrt[nk]{a} \quad \sqrt[nk]{a^{mk}} = \sqrt[n]{a^m} \quad \text{при } a \geq 0, k \geq 2, n \geq 2 \text{ и } m, n, k \in \mathbb{N}$$
$$a^x = b \Leftrightarrow \log_a b = x \quad a^{\log_a b} = b \quad \log_a a^x = x \quad \text{при } a > 0, b > 0 \text{ и } a \neq 0$$

Комбинаторика

Брой на пермутациите на n елемента: $P_n = n \cdot (n-1) \dots 3 \cdot 2 \cdot 1 = n!$

Брой на вариациите на n елемента k -ти клас: $V_n^k = n \cdot (n-1) \dots (n-k+1)$

Брой на комбинациите на n елемента k -ти клас: $C_n^k = \frac{V_n^k}{P_k} = \frac{n \cdot (n-1) \dots (n-k+1)}{k \cdot (k-1) \dots 3 \cdot 2 \cdot 1}$

Вероятност за настъпване на събитието A :

$$p(A) = \frac{\text{брой на благоприятните случаи}}{\text{брой на възможните случаи}}, \quad 0 \leq p(A) \leq 1$$

Прогресии

Аритметична прогресия: $a_n = a_1 + (n-1)d$ $S_n = \frac{a_1 + a_n}{2} \cdot n = \frac{2a_1 + (n-1)d}{2} \cdot n$

Геометрична прогресия: $a_n = a_1 \cdot q^{n-1}$ $S_n = a_1 \cdot \frac{q^n - 1}{q - 1}, \quad q \neq 1$

Формула за сложна лихва: $K_n = K \cdot q^n = K \cdot \left(1 + \frac{p}{100}\right)^n$

Зависимости в триъгълник и успоредник

Правоъгълен триъгълник: $c^2 = a^2 + b^2$ $S = \frac{1}{2}ab = \frac{1}{2}ch_c$ $a^2 = a_1c$ $b^2 = b_1c$
 $h_c^2 = a_1b_1$ $r = \frac{a+b-c}{2}$ $\sin \alpha = \frac{a}{c}$ $\cos \alpha = \frac{b}{c}$ $\operatorname{tg} \alpha = \frac{a}{b}$ $\operatorname{cotg} \alpha = \frac{b}{a}$

Произволен триъгълник:

$$a^2 = b^2 + c^2 - 2bc \cos \alpha \quad b^2 = a^2 + c^2 - 2ac \cos \beta \quad c^2 = a^2 + b^2 - 2ab \cos \gamma \quad \frac{a}{\sin \alpha} = \frac{b}{\sin \beta} = \frac{c}{\sin \gamma} = 2R$$

Формула за медиана:

$$m_a^2 = \frac{1}{4}(2b^2 + 2c^2 - a^2) \quad m_b^2 = \frac{1}{4}(2a^2 + 2c^2 - b^2) \quad m_c^2 = \frac{1}{4}(2a^2 + 2b^2 - c^2)$$

Формула за ъглополовяща: $\frac{a}{b} = \frac{n}{m}$ $l_c^2 = ab - mn$

Формула за диагоналите на успоредник: $d_1^2 + d_2^2 = 2a^2 + 2b^2$

Формули за лице

Триъгълник: $S = \frac{1}{2}ch_c$ $S = \frac{1}{2}ab \sin \gamma$ $S = \sqrt{p(p-a)(p-b)(p-c)}$

$$S = pr \quad S = \frac{abc}{4R}$$

Успоредник: $S = ah_a$ $S = ab \sin \alpha$ Трапец: $S = \frac{a+b}{2}h$

Четириъгълник: $S = \frac{1}{2}d_1d_2 \sin \varphi$

Описан многоъгълник: $S = pr$

Тригонометрични функции

α°	0°	30°	45°	60°	90°
$\alpha \text{ rad}$	0	$\frac{\pi}{6}$	$\frac{\pi}{4}$	$\frac{\pi}{3}$	$\frac{\pi}{2}$
$\sin \alpha$	0	$\frac{1}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{\sqrt{3}}{2}$	1
$\cos \alpha$	1	$\frac{\sqrt{3}}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{1}{2}$	0
$\operatorname{tg} \alpha$	0	$\frac{\sqrt{3}}{3}$	1	$\sqrt{3}$	–
$\operatorname{cotg} \alpha$	–	$\sqrt{3}$	1	$\frac{\sqrt{3}}{3}$	0

	$-\alpha$	$90^\circ - \alpha$	$90^\circ + \alpha$	$180^\circ - \alpha$
sin	$-\sin \alpha$	$\cos \alpha$	$\cos \alpha$	$\sin \alpha$
cos	$\cos \alpha$	$\sin \alpha$	$-\sin \alpha$	$-\cos \alpha$
tg	$-\operatorname{tg} \alpha$	$\operatorname{cotg} \alpha$	$-\operatorname{cotg} \alpha$	$-\operatorname{tg} \alpha$
cotg	$-\operatorname{cotg} \alpha$	$\operatorname{tg} \alpha$	$-\operatorname{tg} \alpha$	$-\operatorname{cotg} \alpha$

$$\sin(\alpha \pm \beta) = \sin \alpha \cos \beta \pm \cos \alpha \sin \beta$$

$$\cos(\alpha \pm \beta) = \cos \alpha \cos \beta \mp \sin \alpha \sin \beta$$

$$\operatorname{tg}(\alpha \pm \beta) = \frac{\operatorname{tg} \alpha \pm \operatorname{tg} \beta}{1 \mp \operatorname{tg} \alpha \operatorname{tg} \beta}$$

$$\operatorname{cotg}(\alpha \pm \beta) = \frac{\operatorname{cotg} \alpha \operatorname{cotg} \beta \mp 1}{\operatorname{cotg} \beta \pm \operatorname{cotg} \alpha}$$

$$\sin 2\alpha = 2 \sin \alpha \cos \alpha$$

$$\cos 2\alpha = \cos^2 \alpha - \sin^2 \alpha = 2 \cos^2 \alpha - 1 = 1 - 2 \sin^2 \alpha$$

$$\operatorname{tg} 2\alpha = \frac{2 \operatorname{tg} \alpha}{1 - \operatorname{tg}^2 \alpha}$$

$$\operatorname{cotg} 2\alpha = \frac{\operatorname{cotg}^2 \alpha - 1}{2 \operatorname{cotg} \alpha}$$

$$\sin^2 \alpha = \frac{1}{2}(1 - \cos 2\alpha)$$

$$\cos^2 \alpha = \frac{1}{2}(1 + \cos 2\alpha)$$

$$\sin \alpha + \sin \beta = 2 \sin \frac{\alpha + \beta}{2} \cos \frac{\alpha - \beta}{2}$$

$$\sin \alpha - \sin \beta = 2 \sin \frac{\alpha - \beta}{2} \cos \frac{\alpha + \beta}{2}$$

$$\cos \alpha + \cos \beta = 2 \cos \frac{\alpha + \beta}{2} \cos \frac{\alpha - \beta}{2}$$

$$\cos \alpha - \cos \beta = -2 \sin \frac{\alpha + \beta}{2} \sin \frac{\alpha - \beta}{2}$$

$$1 - \cos \alpha = 2 \sin^2 \frac{\alpha}{2}$$

$$1 + \cos \alpha = 2 \cos^2 \frac{\alpha}{2}$$

$$\sin \alpha \sin \beta = \frac{1}{2}(\cos(\alpha - \beta) - \cos(\alpha + \beta))$$

$$\cos \alpha \cos \beta = \frac{1}{2}(\cos(\alpha - \beta) + \cos(\alpha + \beta))$$

$$\sin \alpha \cos \beta = \frac{1}{2}(\sin(\alpha + \beta) + \sin(\alpha - \beta))$$